

Nr 156.

Godkänd av första kammaren den 24 april 1945.

Godkänd av andra kammaren den 24 april 1945.

Riksdagens skrivelse till Konungen i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående omskolning av i militärtjänst skadade.

(Statsutskottets utlåtande nr 65.)

Till Konungen.

I propositionen nr 120 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 23 februari 1945, föreslagit riksdagen dels medgiva, att omskolning av i militärtjänst skadade må anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i berörda statsrådsprotokoll anförts, dels medgiva, att till sådana skadade utgående livräntor må, utan hinder av vad i ämnet eljest må vara stadgat, under tiden för ifrågavarande omskolning eller däremot svarande utbildning utgå med minst det belopp, vartill livräntetagaren varit berättigad vid omskolnings- eller utbildningstidens början, dels ock under riksstatens fjärde huvudtitel till Omskolning av i militärtjänst skadade för budgetåret 1945/46 anvisa ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

Kungl. Maj:ts förevarande förslag innebär, att i avvaktan på en slutlig lösning av de partiellt arbetsförsärrade sysselsättningsproblem särskilda åtgärder av provisorisk karaktär skola vidtagas i syfte att förhjälpa under beredskaps-tjänstgöring skadade värnpliktiga m. fl. till erhållande av för dem lämplig utkomst. I erforderliga fall skola dessa beredskapsinvalider beredas möjligheter att genomgå av staten bekostad omskolning till nytt yrke. Under tiden för omskolningen skola de tillförsäkras sådana ekonomiska förmåner, att deras och deras familjers försörjning kan anses praktiskt taget tryggad.

I likhet med departementschefen har riksdagen funnit självfallet, att staten skall ägna särskild omsorg åt att de, vilka ådragit sig kroppsskada under militär tjänstgöring i anledning av den förstärkta försvarsberedskapen, snarast möjligt erhålla lämplig sysselsättning och därmed bättre utkomst-möjligheter än som kan givas dem genom att de enligt gällande bestämmelser beviljas sjukpenning eller livränta och i förekommande fall även familjebidrag. I avvaktan på den pågående utredningen av de partiellt

arbetsföras problem och därpå grundade förslag har riksdagen funnit angeläget, att provisoriska åtgärder vidtagas för att redan nu så långt möjligt är lämna beredskapsinvalider bistånd för erhållande av sysselsättning och därmed också arbetsinkomst.

De av Kungl. Maj:t framlagda förslagen till riktlinjer för vidtagande av sådana provisoriska åtgärder hava synts riksdagen vara i huvudsak lämpliga.

Då åtskilliga av de skadade torde hava möjligheter att utan omskolning till nytt yrke försörja sig, därest de förhjälpas till anställningar, där deras skada icke behöver utgöra något avsevärt hinder för arbetsuppgifternas fullgörande, har riksdagen velat understryka vikten av att statens arbetsmarknadskommission, som avses skola fungera såsom arbetsvårdsorgan, genom underställda arbetsförmedlingsorgan snarast undersöker möjligheterna att i erforderliga fall placera dem, som sakna arbete men befinnas kunna utan omskolning sysselsättas inom vissa arbetsområden. I samband härmed har riksdagen velat uttala, att det måste anses åligga statliga myndigheter att så långt sig göra låter bereda anställningar åt beredskapsskadade. Skulle i gällande personalinstruktioner eller motsvarande föreskrifter bestämmelser finnas intagna, vilka kunna anses utgöra hinder för beredande av anställning åt person, som icke är fullt arbetsför, torde Kungl. Maj:t böra meddela föreskrift därom, att anställning må beredas beredskapsskadad utan hinder av vad som sålunda är stadgat. De erfarenheter som vinnas torde kunna bliva av värde vid den översyn av bestämmelserna om ekonomisk ersättning i anledning av nedsatt arbetsförmåga, som torde vara avsedd att komma till stånd i samband med en slutlig prövning av förslagen till åtgärder för att lämna hjälp såväl åt partiellt arbetsföra, vilkas minskade arbetsförmåga föranletts av kroppsskada, ådragen i kronans tjänst, som också åt krigsskadade, vilkas ersättningsförmåner varit föremål för utredningar men ännu icke blivit av statsmakterna fastställda.

Åtskilliga av de beredskapsskadade måste emellertid, såsom departementschefen framhållit, omskolas för att de skola bliva skickade att tagas i anspråk för nya och med hänsyn till skadorna lämpligare arbetsuppgifter i det allmännas tjänst och inom näringslivet. Det av Kungl. Maj:t framlagda förslaget rörande ordnandet av denna omskolning har riksdagen funnit sig böra godkänna. Riksdagen har härvid velat framhålla, att det enligt riksdagens mening också bör vara möjligt att träffa överenskommelser med hantverkare och andra företagare liksom givetvis också med statliga och kommunala myndigheter om ordnande av lärlingsanställningar för beredskapsinvalider i syfte att därigenom bibringa invaliderna nödiga yrkesfärdigheter, och att jämväl i dylikt fall ekonomiskt bistånd i mån av behov bör få lämnas såsom lärling anställd invalid. Ett dylikt utbildningssystem har tidigare med framgång prövats av pensionsstyrelsen i fråga om andra partiellt arbetsföra.

Vidkommande de personalkategorier, som böra vara berättigade till omskolning, har riksdagen icke funnit anledning till någon erinran mot Kungl. Maj:ts förslag, vilket innebär att omskolningen skall omfatta i huvudsak de

kategorier, som avses i 1 § militärsättningsförordningen, och närmast sådana invalider, vilkas skador uppstått till följd av tjänstgöring under förstärkt försvarsberedskap.

Vad därefter angår det ekonomiska stöd, som enligt departementschefens förslag skall lämnas dem, som genomgå omskolning eller fortsatt utbildning inom tidigare yrke, har riksdagen funnit sig kunna godkänna Kungl. Maj:ts förslag. Livränta, som beviljats enligt militärsättningsförordningen eller motsvarande författning, må sålunda utgå under den beräknade tiden för omskolningen med lägst det belopp, vartill livräntan var bestämd eller bestämdes vid tidpunkten för omskolningens början. Vid bestämmande av familjebidrag enligt förordningen den 28 juni 1941 om familjebidrag åt värnpliktiga m. fl., vilka drabbats av kroppsskada, bör hänsyn icke tagas till utbildningsstipendium eller timpenning, som utgår till i omskolningskurs deltagande. Vid prövning av behov av stipendium bör hänsyn icke tagas till vad som utgår i form av dels sjukpenning eller livränta i anledning av skadan, dels ock familjebidrag i vidare mån än vad som av ifrågavarande förmåner återstår, sedan för familjen beräknats belopp, som skulle tillkommit denna i form av familjebidrag, därest invaliden varit inkallad till militärtjänstgöring och familjebidrag därvid utgått enligt krigsfamiljebidragsförordningen.

Vidkommande de uppgifter, som skola ankomma på statens arbetsmarknadskommission i egenskap av arbetsvårdsorgan, har riksdagen velat understryka vikten av att arbetsvårdsorganet får befogenhet att vidtaga alla de åtgärder, som kunna befinnas erforderliga och lämpliga för att förhjälpa beredskapsinvaliderna till sysselsättning så snart sig göra låter. Det bör jämväl anses ingå i arbetsvårdsorganets uppgifter att, sedan omskolning skett, lämna de omskolade det bistånd i olika former, som kan vara påkallat för att omskolningen skall leda till åsyftat resultat.

Det av Kungl. Maj:t beräknade medelsbehovet för ändamålet, nämligen ett förslagsanslag av 400 000 kronor för nästa budgetår och ett förslagsanslag av 75 000 kronor å tilläggsstat för innevarande budgetår, har icke givit riksdagen anledning till erinran, liksom ej heller vad departementschefen i samband därmed anförde. I fråga om anvisningen av det nämnda anslagsbeloppet å tilläggsstat, vilket är erforderligt för att verksamheten skall kunna påbörjas redan under innevarande budgetår, kommer riksdagen att i annat sammanhang meddela sitt beslut.

Vad i övrigt i propositionen anförts och föreslagits har icke givit riksdagen anledning till särskilt uttalande.

Riksdagen får anmäla, att riksdagen

dels medgivit, att omskolning av i militärtjänst skadade må anordnas i huvudsaklig överensstämmelse med vad av departementschefen i statsrådsprotokollet över försvarsärenden för den 23 februari 1945 anförts;

dels medgivit, att till sådana skadade utgående livräntor må, utan hinder av vad i ämnet eljest må vara stadgat, under tiden för ifrågavarande omskolning eller däremot svarande utbildning utgå med minst det belopp, var-

till livrättetagaren varit berättigad vid omskolnings- eller utbildningstidens början;

dels ock till Omskolning av i militärtjänst skadade för budgetåret 1945/46 under fjärde huvudtiteln anvisat ett förslagsanslag av 400 000 kronor.

Stockholm den 24 april 1945.

Med undersåtlig vördnad.
